

NTOS MÅL, PRINSIPPER OG STYRINGS-DOKUMENTER

Sist revidert etter NTOs styremøte 24. mai 2022

Som grunnlag for NTOs generelle interessepolitiske arbeid og beredskapsarbeid for å sikre kunstens frihet og musikk- og scenekunstinstitusjonenes uavhengighet, har vi de siste årene utarbeidet en håndfull prinsippdokumenter og retningslinjer som oppsummerer foreningens ståsteder på viktige områder. Til sammen danner de et fundament for foreningens interessepolitiske arbeid.

Alle dokumentene, som følger under, er av dynamisk karakter med rom for mindre, fortløpende justeringer og oppdateringer avhengig av nye erfaringer i konkrete saker, og er ikke å anse som endelige, vedtatte dokument.

Overordnede mål for det interessepolitiske arbeidet og sikring av armlengdeprinsippet

De to første dokumentene består av overordnede mål og punkter som er ment å gi rammer og retning for foreningens interessepolitiske arbeid og prioriteringer, samt for det interessefellesskapet som NTO representerer. I dette inngår et langsiktig og kontinuerlig arbeid for å sikre kunstnerisk frihet, ytringsfrihet og prinsippet om en armlengdes avstand på musikk- og scenekunstmrådet. Dette er dokumenter som NTOs medlemmer forventes å kunne slutte seg til.

Beredskapsarbeid og kunstnerisk frihet

For mer spesifikt å kunne forsvare prinsippet om en armlengdes avstand mellom politikk og kunst, samt bidra til større bevissthet og kunnskap i offentligheten om hva kunstnerisk frihet er og hvilken verdi den har, har administrasjonen også utarbeidet to dokumenter til bruk i NTOs beredskapsarbeid.

Det første består av et sett mål som er ment styrende for hvordan foreningen handler i det daglige for å sikre kunstnerisk frihet, ytringsfrihet og armlengdeprinsippet. Det neste er et internt dokument til bruk for administrasjonen som fungerer retningsgivende for den delen av beredskapsarbeidet som dreier seg om deltakelse i det offentlige ordskiftet i konkrete tilfeller hvor den kunstneriske friheten utfordres.

Andre prinsippdokumenter eller retningslinjer

I tillegg har NTO-styret vedtatt felles, overordnede bransjestandarder eller retningslinjer på enkelte særskilte områder som [klima og miljø](#), [forebygging av trakassering](#) ved musikk- og scenekunstinstitusjonene, samt [prinsipper for bruk av boikott](#). Disse er utarbeidet til medlemmenes bruk, gjerne som utgangspunkt for eller i tillegg til deres egne mer spesifikke arbeid.

OVERORDNEDE MÅL FOR NTOS INTERESSEPOLITISKE ARBEID

1. Arbeide for en kulturpolitikk som er konsistent forankret i Grunnloven § 100 og offentlige myndigheters forpliktelse til å sikre de institusjonelle vilkårene for kunsten som fri ytring. Dette innebærer å arbeide for:
 - at prinsippet om en armlengdes avstand mellom politikk og kunst ivaretas strukturelt og i praksis på alle forvaltningsnivåene i tilskuddsforvaltning, eierstyring og styreoppnevning for å sikre kunstens frihet og kunstinstitusjonenes uavhengighet.
 - Å tydeliggjøre det ansvaret offentlige myndigheter har for å sikre de profesjonelle kunstinstitusjonene forutsigbare rammevilkår som en betydelig del av ytringsfrihetens infrastruktur.
 - Å synliggjøre og styrke institusjonene som demokratiske fellesarenaer for meningsbrytning, kritisk refleksjon og unike kilder til former for menneskelig innsikt som vi kun kan få gjennom kunsten og dermed med en samfunnsverdi også utover individuelle besøk.
2. Arbeide for solide kulturpolitiske rammeverk, strukturer og ordninger som er best mulig rustet for å sikre sterke og uavhengige institusjoner, som kan dyrke sin egenart og utvikle seg i henhold til egne visjoner og mål, også under skiftende politiske klima. Dette innebærer å arbeide for:
 - en gjennomsluttig organisering av politikk og forvaltning som sikrer klare rolle- og ansvarsdelinger og tydelige skiller mellom politiske og kunstfaglige beslutninger.
 - at mest mulig midler kanaliseres direkte til kunstneriske virksomheter uten byråkratiske mellomledd.
 - et dialogbasert styringssystem som anerkjenner at verken kvalitet eller ressursutnyttelse kan reduseres til nøkkeltall.
3. Arbeide for at kvalitet og ytringsmangfold er tydelig formulert som overordnede kulturpolitiske mål, at kulturpolitiske beslutninger alltid har kunsten og publikum for øye og at det ikke legges instrumentelle føringer for tilskuddet til virksomhetene.
4. Arbeide for rammevilkår som sikrer at virksomhetene kan produsere og formidle musikk og scenekunst av høyest mulig kvalitet til et størst mulig og mest mulig sammensatt publikum.
5. Arbeide for en kulturpolitikk som sikrer og legger til rette for en videreutvikling av den nasjonale infrastrukturen av selvstendige og forskjelligartede musikk- og scenekunstinstitusjoner som representerer lokal produksjon og desentralisert kunstfaglig beslutningsmyndighet, og med betydning som vitaliserende kompetansemiljø for det øvrige kunst- og kulturlivet.
6. Arbeide for en skole- og utdanningspolitikk som bygger opp under kunstpolitiske mål om kvalitet, ytringsmangfold og tilgjengelighet. Dette innebærer å:
 - Bidra til å fremme de humanistiske og estetiske fagenes plass og kvalitet i hele utdanningsløpet for å fremme kunstforståelsen og fortolkningskompetansen hos publikum så vel som mangfold og kvalitet på utøversiden.

- Arbeide for at virkemidler som stimulerer og regulerer høyere kunst- og kulturfaglige utdanningstilbud er basert på kunnskap om de faglige kompetansebehovene i arbeidsmarkedene.
7. Arbeide for en koordinert kultur-, medie-, og kunnskapspolitikk som sikrer og fremmer kunnskaps-, refleksjons-, og samtalerommet rundt kunsten og utformingen av kulturpolitikken. Dette innebærer å:
- Sikre og fremme de humanistiske fagene i høyere utdanning og forskning som leverandører av begreper, teorier og perspektiver til det offentlige ordskiftet.
 - Fremme kulturjournalistikken og kunstkritikken, både den dyptgående og analyserende i tidsskriftene og den mer umiddelbare og dagsaktuelle i de allmenne og brede mediene.
 - Bidra til et offentlig ordskifte og en politikktutforming som reflekterer over hvilke begreper som tas i bruk og former kulturpolitikken, og som er basert på etterrettelig og uavhengig forskning og erfaringsbasert bransjeinnsikt som kan supplere og korrigere de offentlige myndighetenes vurderinger.

HVORDAN SIKRE ARMLENGDEPRINSIPPET

NTO har formulert syv punkter som oppsummerer vårt ståsted når det gjelder hvordan armlengdeprinsippet best kan ivaretas i forholdet mellom politiske myndigheter og kunstinstitusjonene.

1. Kunstinstitusjonene bør organiseres som selvstendige rettssubjekt, f.eks. som stiftelser eller aksjeselskap.
2. Armlengdeprinsippet må ivaretas i både tilskuddsforvaltning, eierstyring og styreoppnevning på alle forvaltningsnivåene. I forlengelsen av eierstyring må prinsippet også anerkjennes i både statlige og fylkeskommunale/kommunale selskapskontroller.
3. Det bør etterstrebtes politisk maktspredning i finansiering, eierskap og styreoppnevning.
4. Profesjonelle, transparente og etterprøvbare prosedyrer for styreoppnevning skal bidra til å sikre styrenes uavhengighet fra politiske myndigheter. Dette kan ivaretas ved at det nedsettes valgkomiteer fremfor at myndighetene oppnevner styremedlemmer direkte.
 - Valgkomiteene skal arbeide ut ifra institusjonenes behov for kompetente og velfungerende styrer med god rolleforståelse, og sikre at mangfold og representasjon er godt ivaretatt.
 - Verken offentlige eiere eller bevilgende myndigheter skal være direkte representert i styrene.
5. Kunstnerisk ledelse bør ansettes på åremål av et selvstendig styre og skal ikke utnevnes av politiske myndigheter.
6. Mål- og resultatstyring må være underlagt armlengdeprinsippet, og prinsippet skal eksplisitt ligge til grunn i styrings- og plandokumenter på alle forvaltningsnivåene.

- Kvalitet, ytringsmangfold og allmenn tilgjengelighet skal være de overordnede målene for tilskudd på alle forvaltningsnivåene, mens institusjonene selv definerer konkrete mål for egen virksomhet.
 - Det skal ikke knyttes forutsetninger til tilskuddet som direkte eller indirekte griper inn i kunstinstitusjonenes innholdsmessige programmering eller som samlet innsnevrer det kunstneriske handlingsrommet og undergraver kvalitetsmålet.
 - Institusjonene skal i all hovedsak finansieres gjennom rammetilskudd fremfor prosjektmidler knyttet til bestemte formål.
7. Politisk skjevfordeling av midler og etterhåndssensur, i form av kutt eller trusler om å kutte i tilskuddet til en virksomhet av hensyn til politiske meninger, representerer utilbørlig inngripen i den kunstneriske friheten og er ikke akseptabelt.

NTOS BEREDSKAP SARBEID FOR Å SIKRE KUNSTENS FRIHET

SÆRSKILTE MÅL

1. NTO skal arbeide for kulturpolitiske rammeverk, strukturer og ordninger som er best mulig rustet for å sikre sterke og uavhengige institusjoner også under skiftende politiske klima (jf. de overordnede målene for NTOs interessepolitiske arbeid).
2. NTO skal forsvare prinsippet om en armlengdes avstand mellom politikk og kunst, og fremme kunnskap om og felles forståelse av hva dette prinsippet betyr i praksis og hvordan det best ivaretas i tilskuddsforvaltning, eierstyring og styreoppnevning.
3. NTO skal bidra til å holde samfunnsdebatten om den kunstneriske friheten levende og bidra til bevissthet og kunnskap i offentligheten om hva kunstnerisk frihet betyr, og hvilken verdi den har.
4. NTO skal vedvarende bygge opp og videreutvikle kunnskap, dømmekraft og argumentasjon for raskt å kunne identifisere prinsipielle saker og sikre kort responstid for uttalelser. Også de små stegene i feil retning skal identifiseres og påtales.
5. NTO skal unngå unnskyldighet, ureflektert ettergivenhet eller medløperi i frykt for at institusjonene mister offentlige tilskudd.
6. NTO skal vise internasjonal solidaritet og kan ytre seg prinsipielt også i saker utenfor Norge når den kunstneriske friheten er truet.
7. NTO skal gjennom nettverksarbeid og møteplasser for medlemmene bidra til å fremme kunnskap, kompetanse, modighet og yrkesetikk i bransjen.

INTERNE RETNINGSLINJER FOR DELTAKELSE I OFFENTLIG DEBATT

Retningslinjene er tenkt som bakgrunn for det nødvendige skjønn som vil måtte utføres i det enkelte tilfellet.

1. NTO skal som hovedregel være tidlig ute med å kommentere tilfeller hvor den kunstneriske friheten eller prinsippet om armlengdes avstand på musikk- og scenekunstmrådet utfordres. Dette gjelder både når det rammer enkeltkunstnere og virksomheter, NTO-medlemmer og andre,

2. NTO skal særlig være på vakt når det gjelder uttalelser og handlinger fra politikere på alle nivåer og i alle deler av politikken.
3. NTO skal som hovedregel vise solidaritet og støtte når enkeltpersoner eller virksomheter målbærer ytringer som foreningen deler, men som antas å være belastende å ytre offentlig alene.
4. NTO skal raskt undersøke fakta i saken der dette er nødvendig og mulig, og ved behov rådføre seg med alliansepartnere og tilknyttede råd og utvalg.
 - a. I tilfeller der faktagrunnlaget i saken forblir vanskelig tilgjengelig, skal NTO vurdere om foreningen likevel bør gi en kort og prinsipiell kommentar eller stille direkte spørsmål for å avklare meningsinnholdet i den aktuelle uttalelsen eller handlingen.
5. I tilfeller hvor det av ulike grunner ikke er naturlig eller ønskelig med en offentlig uttalelse, skal NTO vurdere om foreningen kan vise interesse og støtte gjennom å ta direkte kontakt med den eller de berørte part(er).
6. NTO skal være bevisst at enhver kommentar ytret i en gitt sammenheng alltid vil kunne videreformidles og oppfattes utenfor denne sammenhengen. Uttalelsen bør, så langt det er mulig, kunne stå seg i det lange løp som en naturlig del i rekken av foreningens uttalelser.
7. NTO skal også være bevisst at fraværet av en kommentar i en gitt situasjon kan oppfattes som fravær av engasjement, og at beveggrunnene for *ikke* å ytre seg kan være vanskelig å få tak på i et historisk perspektiv.